

Nr 104

Av herr Geijer och herr Johansson, Knut, *angående omreglering av vissa livräntor.*

(Lika lydande med motion nr 133 i Andra kammaren)

I de fall arbetsförmågan varaktigt nedsatts till följd av olycksfall i arbete eller inträffad yrkessjukdom utgår livränta som ersättning för det inkomstbortfall som drabbat den skadade eller — för den händelse den skadade avlidit till följd av skadan — den efterlevande familjen. Inträffade skadan före den 1 januari 1955 utgår livräntan enligt reglerna i då gällande lagstiftning, dvs. antingen lagen om försäkring för olycksfall i arbete (OL) eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar (YL). I de fall arbetsförmågan var nedsatt med minst två tiondelar, om den skadade var under 67 år, eller med minst tre tiondelar, om den skadade var över 67 år, skedde fr.o.m. den 1 januari 1956 en uppräknig av livräntorna. Denna uppräknig baserades på utvecklingen av den beräknade årsmedelförtjänsten för manliga invalider. Beräkningen hade utförts inom riksförsäkringsanstalten. Utvecklingen av årsmedelförtjänsten kan ha påverkats av att ersättningsunderlaget enligt OL var begränsat.

Sedan år 1955 — det år då lagen om omreglering av livräntorna antogs — har inkomsterna för den aktiva befolkningen stigit ganska väsentligt. Således kan man beräkna att timförtjänsterna för vuxna manliga industriarbetare t.o.m. år 1960 ökat med ungefär 37 procent. Även om man tar hänsyn till att en arbetstidsförkortning ägt rum under denna tid, kan inkomstökningen ändå uppskattas till ca 30 procent. Även levnadskostnaderna har stigit. Mätt med konsumentprisindex kan ökningen mellan 1955 och 1960 anges till 20 procent. Av de anförda siffrorna framgår att livräntetagarna fått vidkännas en väsentlig nedpressning av sin levnadsstandard sedan omregleringen av deras förmåner senast skedde. Den livräntetagare som har 100 procent invaliditet och vilkens livränta baserats på en årsinkomst motsvarande den beräknade årsmedelinkomsten erhöll efter omregleringen en ersättning på 6 050 kr. per år. I 1960 års penningvärde — mätt med konsumentprisindex — motsvarar beloppet ca 5 000 kr. och om man tar hänsyn till 1960 års inkomststandard ca 4 650 kr. Även om man i detta fall tar hänsyn till den ökning som genomförts av invalidpensionens grundbelopp, kvarstår dock en kraftig standardsänkning. Denna ök-

ning har inte heller kommit de livräntetagare till del som har så låg invaliditet att de icke erhåller invalidpension.

I proposition 156:1955 med förslaget till omregleringslagen anförde föredragande statsrådet bl.a.: »I detta sammanhang vill jag framhålla, att, om det på grund av ändrade ekonomiska förhållanden i framtiden skulle visa sig behövt att justera nivån för äldre yrkesskadeersättningar, detta kan ske på så enkelt sätt som genom att ändra det belopp om 6 600 kronor, vartill medelarbetsförtjänsterna enligt mitt förslag skall höjas.» I sammanfattat stats- och andra lagutskotts utlåtande nr 1 till 1955 års riksdag anfördes vad statsrådet således yttrat utan att utskottet ytterligare utvecklade resonemanget. Icke heller i kamrarnas behandling av utskottets utlåtande anfördes någon avvikande mening. Statsmakterna synes således ha varit införstådda med att en omreglering skulle kunna komma till stånd på i propositionen angivet sätt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts torde man nu böra besluta att det i omregleringslagen § 2 angivna beloppet över medelarbetsförtjänsten, 6 600, höjs till 8 600 kr. Det i samma paragraf angivna maximeringsbeloppet torde i analogi med vad som föreslogs vid omregleringslagens tillkomst böra höjas till 10 320 kr.

Vid 1955 års riksdag antogs även en »lag angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m.m.». I dess första paragraf anges att omregleringen skulle ske i enlighet med grunderna i den nyss berörda omregleringslagen. Genomföres ändringen av ersättningsunderlaget i omregleringslagen, bör också ersättningarna av statsmedel omregleras efter de på så sätt ändrade grunderna. Med hänsyn därtill torde anslagen för budgetåret 1961/62 under femte huvudtiteln till »Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m.m.» samt »Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbetet m.m.» få räknas upp.

I proposition 156:1955 anmäldes att frågan om livräntorna innesluter två ytterligare problem. De gäller »dels frågan om att göra det i YFL fastställda maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning — — — variabelt med ändringar i levnadskostnads- eller lönenivån, dels frågan om att införa ett system med rörliga tillägg till livräntor enligt nämnda lag». Föredragande statsrådet uttalade emellertid att prövningen av dessa spörsmål borde anstå, »tills frågan om allmän pensionsförsäkring kommit närmare sin lösning».

Lagen om allmän tilläggspension innebär bl.a. att de förtidspensioner som kommer att utgå blir värdebeständiga. Livräntorna torde kunna jämföras med förtidspensionerna i det att de avser att kompensera varaktigt inkomstbortfall. För de fall som inträffar i framtiden och där invaliditeten understiger en viss procentsats torde livräntor komma att utgå enligt be-

stämmelserna i yrkesskadeförsäkringslagen. För att undvika en olikartad behandling av fall med skilda invaliditetsgrader — det torde vara svårt att ange bärande skäl för ett sådant system — torde det bli nödvändigt att genomföra en indexreglering även för livräntorna. I konsekvens med det nyss sagda torde denna indexreglering emellertid icke kunna begränsas till livräntor vilka kommer att utbetalas till personer som skadas i framtiden. Man synes böra genomföra den även för utgående livräntor, oavsett om de baseras på tidigare eller nu gällande lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete eller för yrkessjukdom. Någon begränsning till viss lägsta invaliditetsgrad synes därvid icke böra ifrågakomma.

Det synes lämpligt att frågan om indexreglering av livräntorna göres till föremål för utredning.

Under hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att det i 2 § andra stycket lagen den 17 juni 1955 angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. angivna beloppet för medelarbetsförtjänsten skall vara 8 600 kronor;

att det i samma paragraf fjärde stycket av nämnda lag angivna högsta beloppet för arbetsförtjänsten skall vara 10 320 kronor;

att de grunder som efter de föreslagna ändringarna anges i ovannämnda lag skall tillämpas också i de fall som avses enligt förordningen den 17 juni 1955 angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.;

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om indexreglering av livräntor som utgår enligt äldre eller gällande lagstiftning om försäkring för yrkesskada; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext.

Stockholm den 17 januari 1961

Arne Geijer

Knut Johansson